

mogelijk is, dat van dezen van geen enkel bepaalde geestesorde getuigende imitator, de leiding der monumentale kunst der XXe eeuw moet uitgaan.

Alvorens deze rede aan de rede te toetsen is het daarom noodig door onderstaande cultureele inleiding de sfeer te karakteriseeren waarin dit amalgame van den geest ontstond.

* * *

Vóór de ontbinding van een kultuur intreedt, ontstaat er een, meestal kort, tijdperk van verweekelijking. Het vrouwelijk element krijgt de overhand. Het gebaar wordt teatraal. Het pathos onecht. De sentimentaliteit, het geteem, nemen vage, onbepaalde vormen aan. In de schilderkunst gaan Vorm en Kleur te gronde. Vorm vervloeit tot een grillig spel van slappe lijnen; Kleur wordt afgestemd tot graauw.

En in deze vaagheid gaan zelfs de karakteristieke trekken verloren van dat tijdperk waarin deze schijnwaarden eener zelfgenoegzame en burgerlijke kultuur, gebaseerd op de, den geest verlamdende opeenvolging van aandoeningen, nog beteekenis hadden.

Twee ziekten treden chronisch op:

ruimteschuwheid,
kleurenvrees.

En met het toenemen van den vrees voor het klare en vaste, groeien de waan, de pose en de arrogantie.

Alle, wapens van de zwakken.

Alle, wapens van de vrouw.

De plant, die in deze atmosfeer het best gedijt is het Dilettantisme. In groot — in klein — in zakformaat.

Waar elk wezenlijk, op waarheid gebaseerd, beginsel verloren gaat, daar rest als residu van deze beursche kultuur een groote hoeveelheid op leugen en verwarring gegronde détail-beginselen.

Ach vreeselijk is de ontbinding aan het nog levende lichaam!

De oude kultuur, de kultuur van Jean Jacques Rousseau, de kultuur van het hart, de kultuurlooze kultuur der klein-burgerlijke intelligentie met hare harige apostelen: Morris en Ruskin, de concentrische kultuur, de kultuur van het „Ik" en „Mijn" is nog niet heel en gansch een lijk.

Deze kultuur, van oorsprong Grieksch-Renaissancistisch, zij leeft nog een onbepaald bestaan tusschen ons, zij tracht zich in uiterste wanhoop te bestendigen door als een kamelion de kleur aan te nemen van den nieuwen tijd.

Maar wij — wij herkennen haar aan hare sociale en democratische blanketsels.

Wij weten dat dit alles slechts smink is.

Deze kultuur dan — zij is niet slechts in den staat gebaseerd op roof, maar ook in den kunst: men pleegt fraude. Men plundert de aesthetische brandkast van het verleden, men